Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Mihaela Chiribău-Albu

BAC pentru toți

Eseuri pentru pregătirea examenului de bacalaureat

ROVIMED PUBLISHERS

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Mihaela Chiribău-Albu

BAC pentru toți

eseuri pentru pregătirea examenului de bacalaureat

PROVIMED PUBLISHERS

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

ARGUMENT 3

POVESTEA LUI HARAP-ALB 5

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN BASM CULT/ÎNTR-UN TEXT APARȚINÂND LUI ION CREANGĂ. 5

MOARA CU NOROC 15

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O NUVELĂ (REALIST-PSIHOLOGICĂ). 15
CONSTRUCȚIA UNUI PERSONAJ DINTR-O NUVELĂ (REALIST-PSIHOLOGICĂ). 19

ION 24

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN ROMAN APARȚINÂND LUI LIVIU REBREANU/ÎNTR-UN ROMAN INTERBELIC. 24
PARTICULARITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE A UNUI PERSONAJ DINTR-UN ROMAN APARȚINÂND PERIOADEI INTERBELICE. 30

BALTAGUL 37

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN ROMAN APARȚINÂND LUI MIHAIL SADOVEANU/ÎNTR-UN ROMAN INTERBELIC. 37
PARTICULARITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE A UNUI PERSONAJ DINTR-UN ROMAN APARȚINÂND PERIOADEI INTERBELICE/LUI MIHAIL SADOVEANU 42

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE, ÎNTÂIA NOAPTE DE RĂZBOI 48

TEMA ȘI VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN ROMAN MODERN SUBIECTIV/ÎNTR-UN ROMAN APARȚINÂND LUI CAMIL PETRESCU/ÎNTR-UN ROMAN PSIHOLOGIC/AL EXPERIENȚEI. 48

ENIGMA OTILIEI 59

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN ROMAN APARȚINÂND LUI G. CĂLINESCU/ÎNTR-UN ROMAN INTERBELIC. 59

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

PARTICULARITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE A UNUI PERSONAJ DINTR-UN ROMAN SCRIS DE G. CĂLINESCU. 64

MOROMEȚII 70

TEMA ȘI VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN ROMAN APARȚINÂND PERIOADEI POSTBELICE. 70
PARTICULARITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE A UNUI PERSONAJ DINTR-UN ROMAN APARȚINÂND PERIOADEI POSTBELICE. 76
VIZIUNEA ASUPRA LUMII ÎNTR-UN TEXT POETIC APARȚINÂND LUI MIHAI EMINESCU/ ÎNTR-UN TEXT APARȚINÂND ROMANTISMULUI. 83

PLUMB 89

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI G. BACOVIA/POEZIE SIMBOLISTĂ. 89

TESTAMENT 94

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI T. ARGHEZI/POEZIE APARȚINÂND MODERNISMULUI. 96

EU NU STRIVESC COROLA DE MINUNI A LUMII 102

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI L. BLAGA/POEZIE APARȚINÂND MODERNISMULUI. 103

[DIN CEAS, DEDUS...] 109

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI I. BARBU/POEZIE APARȚINÂND MODERNISMULUI. 109

ÎN GRĂDINA GHETSEMANI 115

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN TEXT POETIC APARȚINÂND TRADIȚIONALISMULUI. 116

LEOAICA TÂNĂRĂ, IUBIREA 120

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI N. STĂNESCU/POEZIE APARȚINÂND NEOMODERNISMULUI. 121

CĂTRE GALATEEA 125

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-O POEZIE APARȚINÂND LUI NICHITA STĂNESCU/POEZIE APARȚINÂND NEOMODERNISMULUI. 126

IONA 131

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN TEXT DRAMATIC APARȚINÂND LUI MARIN SORESCU. 131
PARTICULARITĂȚILE DE CONSTRUCȚIE A UNUI PERSONAJ DINTR-O OPERĂ DRAMATICĂ APARȚINÂND LUI MARIN SORESCU. 136

O SCRISOARE PIERDUTĂ 142

VIZIUNEA DESPRE LUME ÎNTR-UN TEXT DRAMATIC/ÎNTR-O COMEDIE APARȚINÂND LUI I. L. CARAGIALE. 142

DIRECȚIA MODERNISTĂ PROMOVATĂ DE EUGEN LOVINESCU 148

„EMINESCU ȘI POEZIILE LUI" (1889) 152

CURENTE LITERARE – TRĂSĂTURI 154

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Povestea lui Harap-Alb

Ion Creangă

Viziunea despre lume într-un basm cult/într-un text aparținând lui Ion Creangă.

Ion Creangă, unul dintre „marii clasici" ai literaturii române (alături de M. Eminescu, I. Slavici și I. L. Caragiale), a contribuit esențial la dezvoltarea acesteia, prin scrierea romanului autobigrafic „Amintiri din copilărie", a poveștilor și a povestirilor: „Ivan Turbincă", „Soacra cu trei nurori", „Moș Ion Roată și Unirea". Opera „Povestea lui Harap-Alb", publicată în revista „Convorbiri literare", este un basm cult, despre care Pompiliu Constantinescu afirmă că reprezintă *„o sinteză a basmului nostru și cel mai frumos basm românesc"*.

Pornind de la modelul basmului popular, Ion Creangă reactualizează **„teme și motive de circulație universală, cu o vechime aproape mitică"** (G. Călinescu), dar le organizează conform propriei viziuni. Astfel, pe lângă **trăsăturile speciei (conflictul dintre bine și rău, încheiat cu victoria binelui, schema și formulele tipice, triplicarea, personaje pozitive/negative, ajutătoare, donatoare** etc.), apar **elementele de noutate**, care conferă textului caracter de **operă cultă: umanizarea fantasticului, arta narativă, umorul, erudiția paremiologică, oralitatea**. Originalitatea lui Ion Creangă se manifestă la toate nivelurile textului, vizând atât elementele de conținut, cât și pe cele de formă.

În primul rând, autorul se dovedește un inovator la **nivel tematic**. Astfel, peste tema tradițională – **lupta dintre Bine și Rău**, încheiată cu

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

vitoria Binelui , Creangă suprapune tema **inițierii**, a destinului ce se modifică, și astfel conferă operei **caracter de buildungsroman (roman al formării)**. Dincolo de eterna luptă Bine-Rău, tema basmului vizează condiția eroului care, înainte de a fi împărat, trebuie să cunoască și statutul de slugă, tocmai pentru a învăța să-și înțeleagă supușii și să-și exercite responsabil puterea.

Două episoade sunt relevante pentru ilustrarea viziunii autorului din perspectiva temelor: **supunerea prin vicleșug (proba fântânii)** și **demascarea răufăcătorului (finalul** basmului). Episodul coborârii în fântână dovedește naivitatea fiului de crai, incapacitatea de a distinge esența de aparență (Spânul anunțase esența lui malefică prin formula „*Chima răului pe malul pârăului*"). Antagonistul îl închide pe crăișor în fântână și îi cere, pentru a-l lăsa în viață, să facă schimb de roluri, punându-l să jure pe ascuțișul sabiei că îi va fi slugă până când va muri și iar va învia.

Apa fântânii devine, la modul simbolic, apa botezului, pentru că eroul dobândește o identitate prin noul nume: Harap-Alb. Scena poate fi comparată cu descinderea în infern (*descensus ad inferos*) din mitologia greacă, treaptă necesară oricărei inițieri, fiindcă presupune moartea stării anterioare. „Coborârea în infern" va continua de-a lungul basmului, personajul fiind chinuit și supus la nenumărate probe, pe care le va trece pentru ca finalmente să renască în calitate de împărat. „Creanga de aur" care îl salvează este reprezentată de loialitate (ținerea jurământului) și de iubire (fata împăratului Roș se îndrăgostește de Harap-Alb).

În final, eroul este înviat de către fată cu ajutorul obiectelor magice (smicele de măr dulce, apa vie, apa moartă), iar Spânul este ucis de cal, semn că inițierea s-a finalizat. Creangă se depărtează de modelul popular și prin această viziune: Răul este eliminat, dar nu total, pentru că împăratul

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Roș, o altă ipostază a maleficului, rămâne în viață, producându-se doar o îndepărtare de el.

În al doilea rând, viziunea asupra lumii și caracterul de operă cultă al basmului lui Ion Creangă sunt puse în lumină prin elementele de structură și compoziție: **tiparul narativ**, **formule tipice**, **construcția personajelor**, **limbajul artistic** etc.

La nivel **structural**, basmul respectă tiparul narativ al celor populare, stabilit de Vladimir Propp în „Morfologia basmului": **situația inițială de echilibru**, anunțată prin existența celor doi frați, craiul și Împăratul Verde, care trăiesc departe unul de altul; **dezechilibrul** coincide cu lipsa unui moștenitor al tronului împăratului (care are doar fete), iar călătoria mezinului are scopul de a **reface echilibrul**, restabilit în final când eroul ia locul unchiului. Totuși, Ion Creangă **inovează** această schemă tradițională, prin diferite modificări. Una dintre ele vizează **motivul literar central – călătoria**. Prin **tehnica racordului/a ramificației,** drumul devine mai complicat, îmbrăcând forma de „drum în drum". Ajuns la curtea unchiului, Harap-Alb este nevoit să plece într-o nouă călătorie (a treia probă a Spânului), pentru a o aduce pe fata împăratului Roș. În această călătorie, eroul va fi supus altor probe, vor apărea alte personaje donatoare, ajutătoare, impresia cititorului fiind că se află în fața unui nou basm. Această desfășurare epică a fost anunțată de interdicția tatălui care se referea la evitarea omului spân și a celui roș.

O distincție între basmul popular și cel cult se face și la nivelul formulelor tipice. **Formula inițială** (*„Amu, cică era odată..."*) este vizibil inovată, pentru că se exclude paradoxul temporal din „A fost odată ca niciodată", deși acțiunea este plasată într-un timp îndepărtat, nederminat, prin adverbul „odată". Acesta intră în opoziție cu adverbul „amu" ce așază

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

lumea basmului în continuarea realității. Iluzia fabulosului se păstrează prin adverbul „cică", prin care faptele sunt puse sub semnul întrebării. **Formula finală** conține o comparație între lumea basmului și cea reală, în care există stratificare economică: ***„Iară pe la noi, cine are bani, bea și mănâncă, iară cine nu, se uită și rabdă"***.

Umanizarea fantasticului reprezintă o altă particularitate a viziunii asupra lumii în basmul cult. De exemplu, **calul** nu mai este doar animalul psihopomp din basmul popular, ci devine un personaj cu identitate, personalitate, oferind eroului o lecție de demnitate pentru cele trei lovituri de bici primite. De-a lungul basmului stabilește o relație de egalitate, realizând inițierea eroului, spunându-i ce are de făcut, liniștindu-l în clipele de disperare și ținându-i prelegeri despre rostul răului în viață. Tonalitatea limbajului său amintește de personajele din „Amintiri din copilărie". Umanizarea este frapantă în cazul lui **Harap-Alb**, care nu mai seamănă cu eroul de basm popular, fiind realizat în manieră realistă, având atât calități, cât și defecte. Pe de o parte, este deosebit de naiv, nu ascultă sfatul părintesc, are o fire plângăcioasă, lamentându-se mereu. Pe de altă parte, se dovedește comunicativ și prietenos, harnic, milos, tolerant.

La nivelul **artei narative**, viziunea asupra lumii este pusă în lumină prin **tehnica detaliului**, **dramatizarea acțiunii prin dialog**, **umor**, **erudiție paremiologică**, **oralitate**. Prin **detalii realiste**, naratorul surprinde psihologia personajelor, stările lor sufletești (fiul cel mic este mâhnit și „*începe a plânge în inima*" sa, văzând dezamăgirea tatălui). **Dialogul** are roluri multiple: imprimă ritm alert, dinamizând acțiunea, creează oralitatea și este mijloc de caracterizare a personajelor. **Proverbele** dau haz și rapiditate narațiunii. Creangă citând mereu din înțelepciunea populară („*La plăcinte înainte/La război înapoi*"). Limbajul este marcat de **oralitate**,

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

principala trăsătură a stilului său, prin folosirea regionalismelor, a expresiilor și a locuțiunilor, a interjecțiilor, a exclamațiilor și a interogațiilor. **Umorul** este creat atât prin prezentarea unor scene comice, cât și prin ironizare (împăratul Roș „*să trăiască trei zile cu cea de-alăltăieri*"), diminutive cu valoare augumentativă („*băuturică*", „*buzișoare*"), numele unor personaje (Flămânzilă, Păsări-Lăți-Lungilă).

În opinia mea, **tema basmului** este concentrată în **numele personajului principal** și, implicit, în **titlul operei**. Cele două cuvinte rezumă lupta dintre cele două principii antagonice, Binele („Alb") și Răul („Harap"). Numele reflectă dualitatea din mai multe perspective: în Harap-Alb și, prin extensie, în orice ființă umană, defectele coexistă cu trăsăturile pozitive. Important este ca tot ceea ce face omul, indiferent de defectele sale, să fie în slujirea Binelui. Lexemul „Harap", care prin cromatică trimite către „negru", sugerează Răul din om și din lume, partea întunecată din orice ființă.

Dacă, finalmente, „albul"/Binele învinge, omul se salvează/ triumfă și devine, la modul simbolic, „împărat", dobândind astfel intrare în orice „împărăție", pământească sau celestă. Ion Creangă a camuflat în personaj o idee ce susține literatura, mitologiile și credințele religioase: dualitatea ca principiu de bază al lumii. Binele și Răul coexistă, dar important este ca prin unirea acestor contrarii (***coincidentia oppositorium***), ființa umană să recupereze unitatea primordială a lumii, Binele pierdut prin „descinderea în infern", prin încălcarea interdicției (la începutul lumii – interdicția divină și în basm – interdicția tatălui).

În concluzie, Ion Creangă exprimă, prin basmul său, o viziunea profund moralizatoare. Plecând de la modelul popular, el inovează la toate